

Anneke van Wijngaarden (eindredactie)

In kindertaal verteld

teksten en verwerkingen
bij het B-jaar

NARRATIO

in samenwerking met Stichting Kinderdienst

Eindredactie:

Anneke van Wijngaarden is in veel functies actief op het terrein van godsdienst en opvoeding. Ze was tot voor kort kerkelijk werker Jeugd- en jongerenpastoraat in samenwerking met jeugdwerkadviesbureau De Heuvel (Rotterdam), redacteur bij het missietijdschrift *Klap* van Missio Nederland. Ook is zij lid van de Projectgroep Vieren van de Raad van Kerken, en mede-samenstelster van het Oecumenisch Leesrooster. Verder is zij eindredacteur van kinderdienstmethode *Bonnefooi* en van *'t-Klikt*, dat materiaal levert voor jeugdkerk en tienerdiensten.

Eerder was zij ook betrokken bij de uitgaven met suggesties voor vieringen met kinderen: *Werkcahiers voor Vieringen met kinderen* en *Goed voor een jaar*, dat opgevolgd werd door de driedelige serie *Wat dan wel, handboeken bij het A, B en C jaar met suggesties voor kinderen en jongeren*, van Gooi & Sticht. Ook werkt zij mee aan de jaarlijkse tiendelige serie *Wonderwel*, kleine thematische catechetische brochures voor kinderen.

Ze vertaalt de *Jeugdliturgie* voor de Wereldgebedsday en de *Orde van dienst* voor de viering van de week van gebed en eenheid van de Raad van Kerken in Nederland. Ze maakt materiaal voor kinderen voor de *liturgiekrant* van Pax Christi/IKV.

Voor de oecumenische uitgave *De Eerste Dag* maakt ze verhalen, liturgische teksten en tips voor voorgangers. Ook maakt ze liedteksten (met o.a. componist Willem Blonk) en houdt zij lezingen en workshops.

Ze is lid van verschillende koren en actief in haar oecumenische gemeente in Rotterdam.

ISBN 978 90 5263 905 5

NUR: 707

Illustraties © Aart Cornelissen, behalve

pag. 55, 62, 82, 95, 122, 142, 146 en 163 ©Loes van der Mark uit *Heb je wel gehoord...*

© 2008 theologische uitgeverij NARRATIO, Postbus 1006, 4200 CA Gorinchem

tel. 0183 62 81 88 fax 084 739 29 45 e-mail: verkoop@narratio.nl

Actuele informatie is te vinden op www.kinderdienst.nl.

Onze uitgaven zijn ook leverbaar en (bij de KBC) betaalbaar in België.

Niets uit deze uitgave mag verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitale bestandskopie, luisterboek, Digi-boek, Internet-PDF of op welke andere wijze dan ook, behoudens voor eigen gebruik door de kinderdienst van de parochie of kerk die deze uitgave heeft aangeschaft, zonder de voorafgaande toestemming van de uitgever c.q. de auteur. Citaten tot maximaal vier regels zijn toegestaan, grotere citaten vallen onder het overnamerecht waarvoor toestemming is vereist, tenzij gedaan in het kader van een recensie.

Inleiding

Terwijl de volwassenen hun dienst vervolgen, gaan de kinderen naar hun eigen woorddienst om daar in hun eigen taal, op hun eigen niveau het zelfde bijbelverhaal te horen en dat op speelse wijze verwerken*.

Dit boek biedt voor iedere zondag in het komende B-jaar: een korte evangelietoelichting, een prentenboek of kinderbijbelsuggestie, soms een leestekstje voor de **kleintjes**, een navertelling voor de **grotere kinderen**, voor beiden een creatieve verwerking (al dan niet met werkblad) en een liedverwijzing naar *Geroepen om te zingen* of een andere bekende liedbundel.

Een werkboek voor wie deze 'beperkte selectie uit Bonnefooi (zie pag. 215)' zelf creatief kan inpassen in de uitwerking voor de kinderwoorddienst of gezinsviering. Deze uitgave is speciaal bestemd voor kinderdiensten die slechts een korte tijd (maximaal 15 minuten) ter beschikking hebben of zij die niet elke week met de kinderen 'apart gaan' naar kinderwoorddienst of gezinsviering.

De evangelielezingen sluiten meestal aan bij het Directorium van de Nationale Raad voor de Liturgie. Meestal, omdat niet altijd de 'definitieve' lezingen hiervan tijdig bekend zijn.

Anneke van Wijngaarden (redactie)

Met dank aan de (bij de verschillende delen ook genoemde) auteurs:

Wim Barnard - Jacquélien Bos - Ria den Braber - Lien Dreef - Jan Willem Drost - Hildegard Faber - Joke Goedbloed - Annemarie Hagoort - Crina van Hemsbergen - Dullyna van den Herik - Mieke Kok - Greet de Lange - Lise Miedema - Gerrit van den Nieuwendijk - Rebecca Onderstal - Hannie Steensma - Annemieke Verwaal - Geertje de Vries - Hillie van der Weg - Bertram Westera - Anneke van Wijngaarden - Anna Zegwaard

* Aanvullende informatie, zoals samenvattingen van een aantal genoemde prentenboeken bij Samenlezen en inhoud van de CD's Geroepen om te zingen, is voor kinderdienstleiding te vinden op www.kinderdienst.nl bij Kindertaal (B).

In specifieke gevallen wordt in de tekst verwezen naar 'website'.

Bonnefooi

Om de leiding van kinder(woord)diensten teksten en verwerkingen in handen te geven die passen bij het driejaarlijkse leesrooster van evangelielezingen, maakt een (theologisch en didactisch) deskundige redactie van Stichting Kinderdienst, een ruime hoeveelheid materiaal waar de leiding wekelijks een keuze uit kan maken.

Een keuze bepaald door:

- *de kinderen, wat zij 'aan kunnen', wat zij met plezier horen en doen;
- *de samenstelling qua niveau en leeftijd van de groep(en);
- *de herkenbaarheid van het materiaal bij leiding en parochie.

Zo wordt het algemene aanbod bij de lezing van de zondag, een persoonlijke keuze voor de eigen parochiekinderen.

Bonnefooi geeft voor iedere zondag een bijbelse toelichting, suggestie bij het verlaten of terugkomen in de kerkzaal, korte startteksten, liedjes, sleutelverhalen, bijbelse navertellingen, gebeden, verwerkingen, werkbladen en ook tips voor leiding of kinderen; en dat voor drie leeftijdsgroepen 3/5, 5/8 en 9/12 jaar. Materiaal om voor te bereiden tot een eigen kinderdienst.

Deze uitgave bestaat uit een selectie van dit aanbod, afgestemd op leiding die niet wekelijks met kinderen of slechts een korte tijd, een eigen bijeenkomst moet voorbereiden.

Wie uit een groter aanbod wil kiezen dan de selectie die in dit boek staat, kan terecht in het driemaal per jaar verschijnende werk *Bonnefooi*, totaal zo'n 500 pagina's werkmateriaal. Koop eerst eens een los nummer en probeer het een periode, om zelf te ervaren dat je uit het ruime aanbod van *Bonnefooi*, je eigen keuze kan maken, die bij jou én de kinderen past!

Ten slotte is *Bonnefooi* ook heel betaalbaar. Een jaarabonnement kost € 37,50, maar wil je voor andere kinder(woord)dienstleiding ook een abonnement, dan kost dat tweede en ieder volgend abonnement nog slechts € 21,00 per jaar!

redactie *Bonnefooi*,
bestuur Stichting Kinderdienst

* Meer informatie is te vinden op www.kinderdienst.nl

Bonnefooi is een uitgave van Stichting Kinderdienst en wordt gemaakt en verkocht via uitgeverij NARRATIO, Postbus 1006, 4200 CA Gorinchem 0183 628188.

Inhoud

Inleiding	3
Bonnefooi	4
Inhoud	5
Project Advent/Kerst	7
Bewoonbare aarde	12
Troebel water	20
Levens - lucht	26
Lichtend vuur	32
Al licht	38
Oud en nieuw	44
In het Broodhuis	48
Vol bewondering	52
Doe je mee?	56
Vissers van mensen	60
SSSt	64
Sta op!	68
Jij mag er zijn	72
Laat je niet tegenhouden	76
Project 40-dagentijd	80
Ga	84
Ga, maar niet alleen	90
Ga weg!	94
Ga met God	100
Ga, door de diepte heen	104
Ga gezegend	108
Sta op en dans!	114
Wat gebeurt er?	126
Handen en voeten	130
Zorg voor elkaar	134
Samen sterk!	138
Van harte	142
Ruimte om te leven	146
Pinksteren	150
Wij zijn er vol van	154
Opstaan uit de chaos	158

Word wakker!	162
Geen wonder	166
Houd je handen vrij!	170
Broodnodig!	176
Zeven is voldoende	180
Meer dan brood alleen	184
Brood dat leven geeft	188
Levend brood	192
We blijven bij elkaar	196
Vuile handen	200
Stukjes paradijs	204
Wie ben ik?	208
Groot, groter, grootst	212
De smaak te pakken	216
Wie is de baas?	220
Hindernissen	224
Wie achter is, mag voorgaan!	230
Ik zie, ik zie...	234
Voorbeeldig	240
Alles geven...	244
Het gaat voorbij	248
Koning voor eeuwig	252
Boeken	256

Project Advent/Kerst

Levende schilderijen

We gaan uit bij het maken van de levende schilderijen (tableaux vivants) van de evangeliëlezingen. Bij die lezingen stellen we telkens de vraag: wie of wat mag in Gods licht staan? Waar valt het licht van het koninkrijk op? Dit verbeelden we in de kerk d.m.v. levende schilderijen, samengesteld uit de personages die in de evangeliëlezingen voorkomen. Een vertelstem vertelt wie er te zien zijn en neemt de gemeente mee in het zoeken naar datgene waar het licht deze zondag op gericht is. Een tweede persoon zet een lantaarntje of lichtje bij de betreffende persoon of voorwerp neer. In de belichte attributen zijn de vier elementen aarde, water, lucht en vuur te herkennen. Op kerstmorgen is het levende schilderij een kerststal. Vanuit de kerststal schijnen alle personages met sterke zaklantaarns de kerk in, zodat het licht straalt over alle mensen. Het is leuk als de figuren van de afgelopen weken bij de stal aanwezig zijn. Uiteraard als dat mogelijk is. Zij delen nu immers ook in het licht.

Advent 1

Het licht schijnt op een uitbottende tak

Advent 2

Het licht schijnt op een doorschijnende bak met water

Advent 3

Het licht schijnt boven de mensen in het niets (lucht)

Advent 4

Het licht schijnt op het kaarsvlammetje

Kerst

Het licht schijnt vanuit de stal op de mensen.

Koning voor eeuwig

Uit de bijbel: *Daniël 7, 13-14, Johannes 18, 33b – 37*

Jezus wilde koning zijn, maar anders dan de mensen verwachten. Hij was vorstelijk in het dienen en royaal in het vergeven. Hij draagt de lasten van anderen en verlicht daarmee het duister waarin wij leven. ‘Mijn koninkrijk is niet van deze wereld’, zegt Jezus tegen machthebber Pilatus. Het zou Pilatus moeten geruststellen, Jezus is geen concurrent, maar toch weet hij geen weg met Jezus.

Anneke van Wijngaarden

Klein

Gesprek

Laat de voorkant van het prentenboek zien en vraag de kinderen wat ze zien. Praat even door over koningen en koninginnen. Hoe ziet een koning eruit, wat doet een koning, wat heeft een koning allemaal? Kroon, paleis, koets, bedienden. Er kan van alles genoemd worden.

Probeer goed naar boven te krijgen welk beeld de kinderen hebben bij een koning.

Sleutelverhaal

Het prentenboek: ‘Een koning van niks’ van Elle van Lieshout en Erik van Os. Uitg. Lemniscaat, 2006

Samenvatting

Koning Tiwos is een beer. Op de eerste prent zien we hem met koets aankomen aan de rand van de stad. Op de derde verdieping staat een een flatje leeg. Daar gaat hij wonen. Koning Tiwos is nu tevreden. Geen bedienden, alles lekker zelf doen. De volgende ochtend doet hij zelf boodschappen in de winkel op de hoek. Op zijn balkon geniet hij van zijn ontbijt. ’s Middags gaat hij wandelen in het park met zijn konijn. Hij krijgt echter nogal wat commentaar van allerlei andere dieren. Ze vinden dat hij zich niet als een koning gedraagt. Ook de koningin komt langs. Ze vindt dat de koning raar doet en gaat weer terug naar het paleis. De koning blijft bij zijn besluit. Hij is gelukkig in zijn flatje.

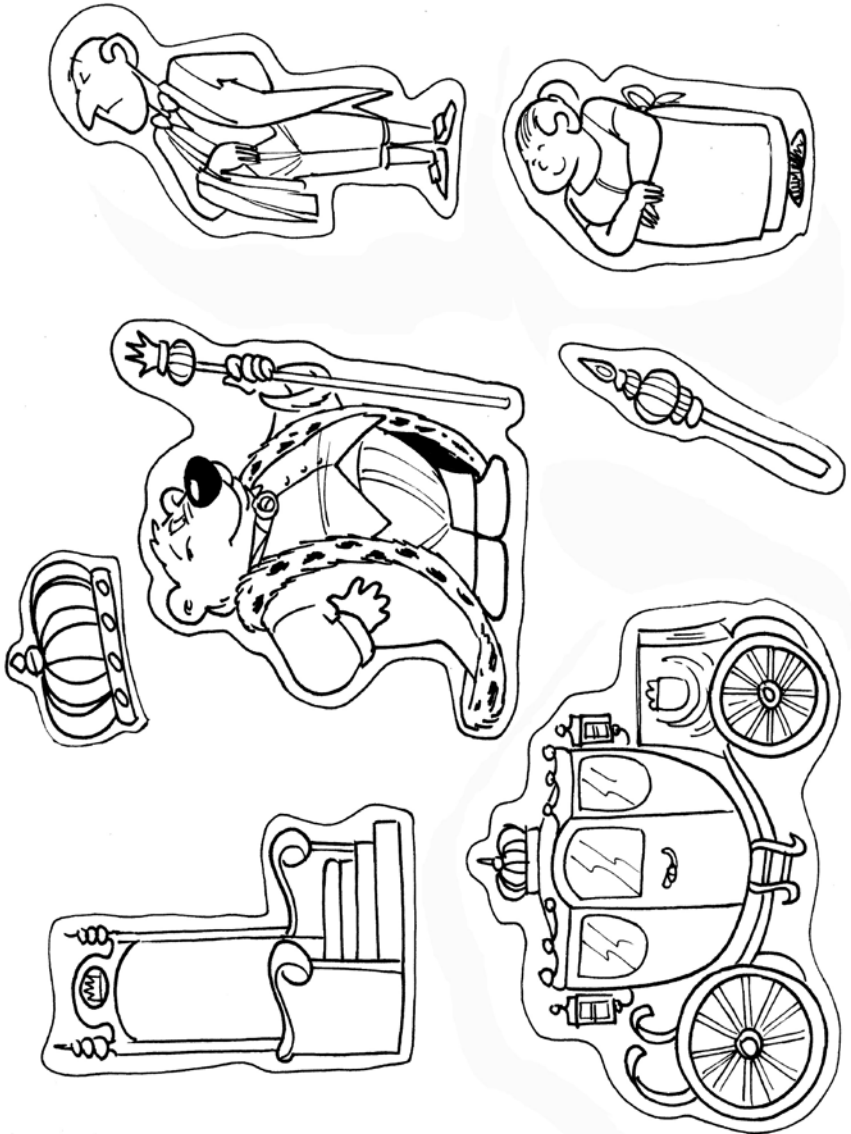
Nog voor het donker staat de koningin op de stoep. Ze heeft er nog eens over nagedacht en komt toch bij hem wonen.

Activiteit

Elk kind krijgt een kopie van het werkblad (pag. 253) De kinderen kunnen koning Tiwos kleuren en de uitgeknipte plaatjes er omheen plakken

Werkblad

Groot

Sleutelverhaal

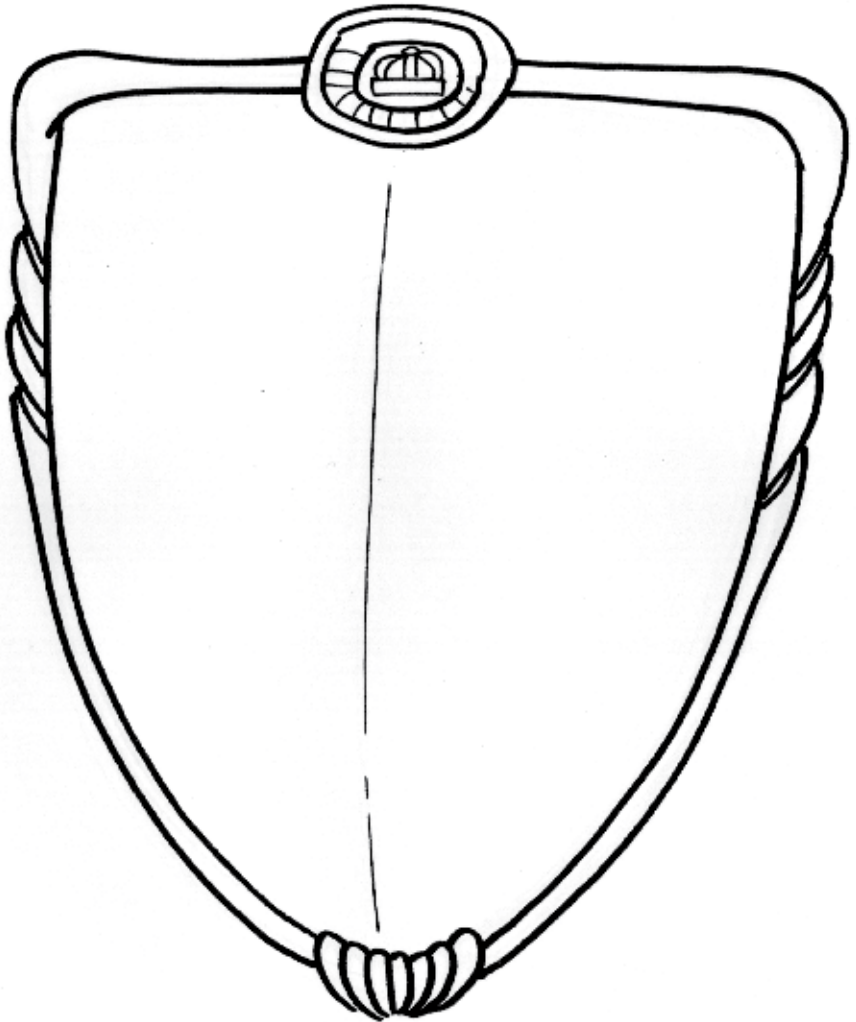
Uit het boek: 'De gouden sleutel' van Baukje Offringa, uitg. Meinema, 1992.
Iets van God zien (Samenvatting)

Er was eens een koning die alles had wat hij wilde. Hij was de machtigste van de hele wereld. Toch was de koning vaak bang. Hij had een tweelingbroer die eerder geboren was dan hij en die recht had op de troon. De koning had zijn tweelingbroer uit het paleis verbannen en daarna nooit meer iets van hem gehoord. 'Ach, hij is al een oude man', dacht de koning. 'Misschien is hij allang dood'. De koning had nog één wens voor hij zou sterven. Hij wilde God zien, want voor God hadden de mensen de meeste eerbied. Hij was gewend om bevelen te geven, maar niemand kon hem God laten zien. 'Niemand heeft ooit God gezien', zeiden ze. Maar de koning hield voet bij stuk. De volgende morgen verscheen een herder. 'Misschien kan ik het proberen', zei hij. "maar dan moet u wel mee naar buiten". Dat deed de koning. De herder wees naar de zon. "Kijkt u eens in de zon", zei de herder. 'Dat kan niet', zei de koning. 'Wil je dat ik blind wordt?' 'Als u al niet in de zon kunt kijken, die door God gemaakt is, hoe wilt u dan God zelf zien?' Teleurgesteld wilde de koning naar binnen gaan, maar de herder zei: 'Toch is het mogelijk om iets van God te zien. Vanavond als het donker is, moet u verkleed als een bedelaar uw paleis verlaten'. Eerst voelde de koning daar niets voor, maar hij dacht: 'Ik heb zoveel rijke mensen in mijn land. Zij zullen me wel verder helpen als het nodig is'. Die avond ging de koning op weg. Maar het liep anders dan hij verwacht had. Overal werd hij weggejaagd. Niemand wilde iets van die vieze bedelaar weten. Op het laatst kon hij niet meer en hij viel neer in de stromende regen. Hij dacht dat hij dood zou gaan. Toen merkte hij dat er iemand bij hem neerknielde. Hij werd naar een klein armzalig huisje gebracht. Daar kreeg hij droge kleren en wat te eten, maar de koning werd ziek. Als hij uit zijn koortsdromen wakker schrok, zat de man naast hem. Het begon licht te worden toen de koning na dagen echt wakker werd. Opeens herkende hij de man die hem geholpen had. Het was zijn tweelingbroer. De koning schrok, maar er was geen haat in de ogen van zijn broer. De zonnestralen verlichtten het gezicht van zijn broer. De koning keek er naar en dacht: 'Nu heb ik God gezien'.

Activiteit

Ontwerp een wapenschild voor de koning uit het verhaal.

Lied: *Een koning op een ezeltje*, uit: Met de muziek mee, nr. 7 en 74

Voor de bibliotheek van de kinderwoorddienst

Klein kan veel

Paula Irik

In haar inleiding vertelt Paula Irik hoe dankbaar ze is dat haar ouders haar bijbelverhalen vertelden. Daarnaast moet het ook een feest zijn, als je eigen zoon Maarten zulke geïngene cartoonachtige tekeningen bij je verhalen maakt. "Beschouw dit boekje als een doe-het-zelf-pakket, een stimulans om de eigen vertel-klieren te activeren" zegt Paula Irik zelf tot ouders, kinderen en voorgangers. Klein kan veel: een aanrader!

isbn 90 5263 334 , 128 pag. prijs € 12,50

Het verhaal... en daarna

Willemien Wikkers

Werkboek met 65 werkvormen bij bijbelverhalen voor jonge en oudere kinderen. Verschillende alternatieve suggesties voor creatieve verwerkingen als het verhaal is verteld. De meeste uitwerkingen zijn vrij eenvoudig en behoeven niet veel voorbereiding. Een overzichtelijk lijstje 'nodig' maakt meteen duidelijk of de benodigde spullen al dan niet een belemmering zijn.

bestelnr. 3277, 96 pag. prijs € 9,00

Klein Vierboek

Lise Miedema, Anneke van Wijngaarden,

Anna Zegwaard

In dit 'klein vierboek' geven wij liturgiesuggesties voor vieringen met kinderen. Deze suggesties zijn te gebruiken in de reguliere kerkdiensten waarbij kinderen aanwezig zijn en wanneer je met de kinderen alleen bent in bijvoorbeeld de kinderdienst.

isbn 978 90 5263 878 2 prijs € 7,50

De viertafel

Hillie van der Weg

Vormen om geloven te verbeelden. Deze handreiking voor het werken met een viertafel, geeft inzicht in oorsprong en achtergrond van de feesten die we vieren. En helpt bij het zoeken naar vormen die passen bij een eigentijds geloofsbeleving. En de verhalen in deze kerk en op school door laten klinken.

bestelnr. 3258, 104 pag. prijs € 9,00

Praten over verdriet, troost en hoop

Dit boekje wil helpen om op een verantwoorde manier met kinderen te praten en te werken rondom situaties van dood en verdriet, de laatste zondag van het

kerkelijk jaar, Goede Vrijdag en Pasen en rond vier en vijf mei. In het eerste deel van dit boek wordt achtergrondinformatie gegeven.

In het tweede deel worden praktische werkvormen beschreven en verhalen aangereikt.

bestelnr. 3131X prijs € 9,00

Kerstspelen

De drie kerstspelen in dit boekje zijn ontwikkeld en gespeeld in de Protestantse kerk van Buitenpost en zijn geschreven om met kinderen in de basisschooleftijd, in de kerk, op school of in clubverband kerst te vieren. Het zijn eigentijdse spelen, van 15 tot 30 minuten, waarin bijbelse verhalen zijn verwerkt. Ze zijn ook geschikt ter afronding van een adventsproject.

isbn 978 90 5263 820 1, 86 pag. prijs € 15,00

